

Umění i smrt na Moravě

Nejnovější nadílka **knih spojených s Brnem** se obrací hlavně do minulosti, a to barvitě i chmurně

Jana Soukupová
spolupracovnice
MF DNES

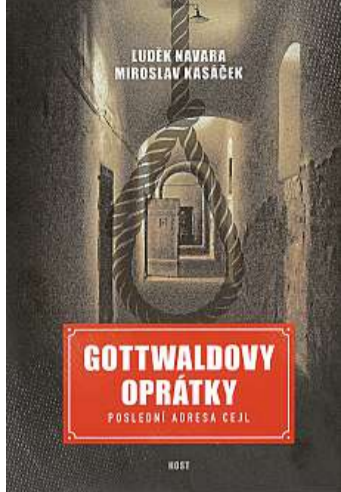
Jakými uměleckými skvosty se pyšní jižní Morava a čím učarovala slavnému sochaři Augustu Rodinovi, ale také kruté osudy politických vězňů i nekalé praktiky estébáků. To vše přináší aktuální čtení s brněnským podtextem.

Napínavý příběh artefaktů

Mezi novými knihami o Brně a jižní Moravě vyniká povedená, obsáhla a bohatě fotograficky vypravená *Apollo a Marsyas*, kterou vydala brněnská nakladatelství Host a Vutium. Napsal ji s erudiicí a čtivostí sobě vlastní historik Michal Konečný s podtitulem *Příběh umění na Moravě*.

Už úvodní stať o vzniku slavného Tizianova obrazu, jenž dal knize jméno a který dnes najdeme v kroměřížské obrazárně, je napsána jako napínavý a navíc historicky velice zajímavý příběh. Stejným stylem je podána celá publikace, která se od nejstarších památek včetně slavné Věstonické venuše věnuje nejen uměleckým artefaktům a jejich tvůrcům, ale také objednavatelům oněch děl a dalším zajímavým okolnostem vzniku i následného osudu na různých místech a u různých majitelů.

Kromě krásného jazyka a poučené stavby vyprávění lze na knize ocenit i skutečně bohatou obrazovou přílohu, jež na desítkách většinou barev-

Gottwaldovy oprátky Kniha s příběhy obětí, které komunisté v 50. letech popravili v tehdejší brněnské věznicí na Cejlu. Cena: 369 Kč

ných fotografií či reprodukcí dokresluje, jak se na jižní Moravě střetávaly proudy kultury a umění doslova z celého světa. A jak nesmírně cenné památky malířské, sochařské či architektonické tu máme.

Pečlivý jmenný rejstřík a obsáhlý výběr použité literatury je zde samozřejmostí, která jen dokazuje ohromné množství skvěle odvedené Konečného práce.

Komunistické popravky

Pod titulem *Gottwaldovy oprátky* vydala autorská dvojice Luděk Navara, Miroslav Kasáček další z knih věnujících se komunistickému teroru. A to tentokrát době nedlouho po únorovém puči v Československu, kdy na dvoře brněnské věznicce na Cejlu popravovali „nepřátele režimu“. Tedy lidi, kteří většinou chtěli jen svobodně pracovat a žít, přičemž věděli, že to v komunistické diktatuře nebude možné. Podtitul knihy *Poslední adresa Cejlu* to dokresluje jasně.

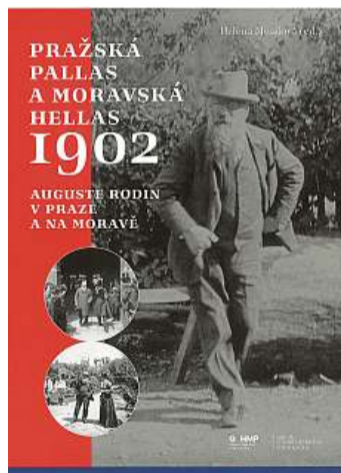
S patřičnou fotodokumentací i otištěnými dobovými dokumenty jsou zde vyliční příběhy tehdejších popravených, z nichž těžko vydělit některého zvlášť, napínavé osudy měli opravdu všichni. Signifikantní je ovšem fakt, že mnozí z těch, kteří po válce tak „ohrožovali“ nový totalitní režim, se už předtím zapojili do boje proti nacistické totalitě, byli úspěšnými sportovci i čestnými lidmi. Jde například o bývalé partyzány Jaromíra Vrhu, bratry Daňkovi i o posledního na Cejlu popraveného, Leopolda Doležala, kterého v Brně oběsili 30. srpna

1952. Obzvláště odpudivá je komunistická nenávist vůči úspěšným podnikatelům, jako byl Jan Křížan z Valašska, který měl převzít otcem založenou parní pilu. Styl knihy je samozřejmě publicistický a ani zde nechybí cenný jmenný rejstřík.

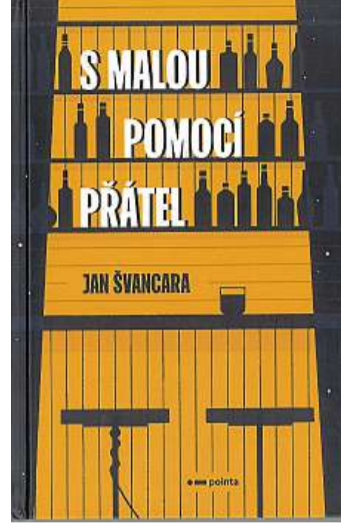
Rodin okouzlený folklorem

Péči editorky Heleny Musilové se podařilo shromáždit i knižně vydat podrobné svědectví o návštěvě slavného francouzského sochaře Augusta Rodina v Praze, ale hlavně pak na Moravě, kde měl pronést svůj slavný výrok o „moravské Hellas“ neboli antickém duchu zdejšího folkloru a umění. Kniha se proto jmenuje *Pražská Pallas a Moravská Hellas*. Souběžně s ní je uspořádána i stejnojmenná výstava, které se po Praze nyní dočkalo i brněnské Moravské zemské muzeum, kde ji lze navštívit až do začátku letošního září. Pak se ještě přesune do Galerie výtvarného umění v Hodoníně, tedy znovu tam, kudy vítaný a oslavovaný umělec na jaře roku 1902 projížděl.

Kniha se jeho návštěvě, uspořádané při příležitosti asi největší zahraniční Rodinovy výstavy u nás, věnuje skutečně do nejmenších podrobností, přičemž čerpá nejen z dobového tisku, ale i z různých dalších dokumentů včetně tehdejší korespondence nebo třeba vyúčtování nákladů. Z nich asi nejzajímavější jsou zápisky české malířky Zdenky Braunerové, která Rodina prakticky po celý čas u nás provázela. Nejen tedy v Praze, ale také při slavnostních akcích v Brně, na Macošce, v Hodoníně na Výstavě sloven-

Pražská Pallas a Moravská Hellas Publikace dokumentující návštěvu sochaře Augusta Rodina v Česku v roce 1902. Cena: 494 Kč

S malou pomocí přátel Jan Švancara vydal detektivku zasazenou do brněnských reálií pomocí online služby Pointa. Cena: 379 Kč

ských a moravských výtvarných umělců a při „celoslovácké“ slavnosti uspořádané v Hroznové Lhotě u malíře Jožky Uprky na sochařovu počest.

A jak že to tedy bylo s tím Rodinovým výrokem? Braunerová píše: „Podívejte se, pravil ke mně Rodin, prohlížeje si cíp barevně vyšitého fěrtůšku štíhlé mladé krasavice. Podívejte se na tuto pestrotu barev, je v nich harmonie, jakou sneslo jen oko Řeků. Cítím, že jsem tu na antické půdě nejstarší kultury.“

Brněnští estébáci v akci

Otec pěti dětí Jan Švancara vydal letos svou už druhou detektivku nazvanou *S malou pomocí přátel*, která se znovu takřka bez výjimky odehrává v reálných kulisách Brna. V minulé knize *Podzimní boogie* Švancarou vytvořená brněnská obdoba opileckého detektiva Phila Marlowa, zde pojmenovaná Viktor Náplava, bojovala dokonce s ruskou mafii. V nynějším pokračování se od postřeleného muže před Justičním palácem dostaneme až k estébákům, kteří tahali za nitky v Brně i dávno po revoluci.

Některým autor změnil jména, případně si je nejspíš vymyslel, cenné ovšem je, že skoro doslovně zmiňuje příběh estébáka Miloše Duba, který ještě v roce 2007 bez výběrového řízení dohazoval kšeftičky svým bývalým kumpánům od Státní bezpečnosti coby právník na radnici Brna-střed. A také příběh estébácké vily v brněnských Řečkovících. Vlastně především odkazy na

konkrétní brněnské reálie či do dnešních činných postav a la kmostr Mrázek jsou na knize tím nejcennějším. Líčení by jinak sneslo zásah redaktora, který by vyprávění poněkud slohově uhladil a zbavil nadbytečných podrobných úvah. A korektor by se mohl pověnovat interpunkcí, u této publikace je v ní bohužel chyb jako máku.

Knihu ovšem dokázal Švancara už podruhé vydat pomocí nakladatelské internetové služby Pointa, kde se na ni skládají její budoucí čtenáři.

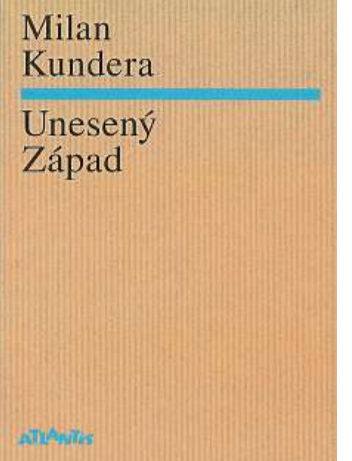
Fyzické básnictví v dětské partě

S Brnem celoživotně spjatý hudebník Petr Váša je rovněž předním představitelem takzvaného fyzického básnictví, které víceméně vymyslel a provozuje na nejrůznějších pódiích už řadu let. Svě originální propojení poezie, hudby, tance a vystoupení skutečně dramatického v pohybu i projevu teď oslavil vlastní knihou *Rajčatáci a Banáni* pro děti od devíti let, s níž mu nejspíše pomohlo i lektorské působení v dětských dílnách fyzického básnictví. Popisuje v ní totiž vznik fyzických básní a následné soupeření mezi dvěma partami pubertální mládeže.

Nedává to ovšem zadarmo ani čtenáři mladému, ani dospělému. Kniže se rozhodně nedá upřít bohatá imaginace, která přitom vychází z běžných příhod dětské party, jako setkání s bezdomovcem a básníkem pišící o temných tématech či přátelství s potulným kocourem.

Rajčatáci a Banáni Nakladatelství Host vydalo knihu Petra Váši plnou „fyzického básnictví“ vznikajícího v partě dětí. Cena: 349 Kč

Unesený Západ Dva esejistické texty proslulého spisovatele Milana Kundery právě vydal brněnský Atlantis. Cena: 165 Kč

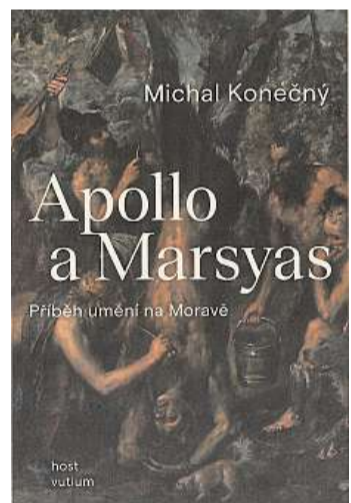
Styl je ovšem tak hektický a osobitý, navíc bohatě proložený poetickými „výkřiky“, které děti posléze použijí při podrobně popisovaných soutěžních vystoupeních, že jej budto přijmete, nebo vám budou vzorce připadat pořád dokola opakované, navíc hodně sebestředné a nakonec i únavné.

Kniha tedy rozhodně není pro každého a spolu s podobně osobitými ilustracemi Magdaleny Rutové i nákresy Petra Váši se řadí spíše do kategorie kuriozit.

Stále aktuální Kundera

Aspoň krátkou zmínku zaslouží i čerstvý počín brněnského nakladatelství Atlantis, které získalo monopol na české vydávání knih slavného Brňana Milana Kundery. V právě vycházejícím sešitku *Unesený Západ* se kromě této titulní eseje z roku 1983, přeložené z francouzštiny kompletně Annou Kareninovou, nachází také česky psaný projev *Nesamozřejmost národa*, který sám spisovatel pronesl na památném IV. sjezdu Svazu československých spisovatelů v červnu 1967.

Oba texty se až překvapivě aktuálně věnují upadající roli národní i evropské kultury a jejich svéprávnosti, v celosvětově citovaném eseji *Unesený Západ* pak hlavně úpadku Evropy, především její stále do sebe zahleděnější západní části. Ať už spisovatele Kundera, jenž nedávno oslavil 94 let, máte rádi, či ne, nelze popřít, že jeho poučení a nekompromisní texty kdysi značně zahýbaly jak českou, tak poté světovou veřejností. A už proto je dobré je znát.

Apollo a Marsyas Nakladatelství Host a Vutium vydala 680 pečlivě vypravených stran o umění na jihu Moravy. Cena: 899 Kč

INZERCE

FUTSALOVÁ KVALIFIKACE V BRNĚ

ČESKO

LITVA

PÁ 14. DUBNA | 19:30 H. | STAREZ ARÉNA VODOVA

VSTUPENKY NA TICKETPORTAL.CZ

